

Priekulės vaikų lopšelis-darželis ugdo etnines vertybes įgyvendindamas tęstinį projektą „Mažosios Lietuvos šventės ir jų tradicijos“

Priekulės vaikų lopšelis-darželis ugdo pačius mažiausius Lietuvos piliečius pilietiškumo ir etninio raštingumo. Siekiame, kad nuo mažų dienų vaikai žinotų savo etninio regiono Mažosios Lietuvos tradicijas ir papročius. Lopšelyje-darželyje kuriame vidaus ir lauko aplinką, vykdomė veiklas, kurios skatina mažuosius sužinoti, kaip anksčiau žmonės gyveno, nuo ko priklausė jų gyvenimo būdas, kokia buvo lietuvininkų buitis ir kalba, kokias šventė šventes.

Ugdyti etninį identitetą pasirinkome įgyvendindami projektą „Mažosios Lietuvos šventės ir jų tradicijos“. Projektas yra tęstinis, atskleidžiantis lietuvininkų krašto gyvenimo būdą, savitą kalbą, tradicijas ir papročius per kalendorines šventes. Į projekto veiklas įtraukėme tokias šventes, kurios atskleidžia Mažosios Lietuvos išskirtinumą: Jurginės, Rasos, Šv. Martynas, Adventas. Visos šventės siejasi su gamtos kaita – „Rėdos ratu“.

Projektą įgyvendinome kartu su partneriais: Klaipėdos rajono Agluonėnų mokykla-darželiu ir Priekulės kultūros centru. Bendradarbiaujant su partneriais projektas persikėlė už darželio ribų, kartu į įstaigą atvyko profesionalūs Mažosios Lietuvos krašto kultūros tęsėjai, kurie dalijosi savo etnine patirtimi ir žiniomis.

Pirmąją projekto priemonę įgyvendinome kartu su partneriu Agluonėnų mokykla-darželiu. Priekulės vaikų lopšelio-darželio ansambliuokas parengė Mažosios Lietuvos krašto koncertinę programą ir nuvyko į Agluonėnų etnografinę sodybą, Jurginių šventę. Šventė vyko pagal visus Jurginių šventės apeiginius papročius. Renginio metu vaikai sužinojo kokia tai šventė, kodėl ji švenčiama, kokie yra papročiai, na o mes kvietėme prisijungti ir kartu žaisti lietuvininkų žaidimus, valgėme piemenėlių kiaušinieneę, ridenome margučius ir apžiūrėjome etnografinės sodybos eksponatus. Sodybos etnografe papasakojo kaip anksčiau gyveno lietuvininkai, parodė kokius buityje naudojo daiktus, vaikai galėjo juos paliesti, paklausti ir palyginti kokius daiktus naudojo anuomet ir dabar. Parvykome pilni išpūdžių, nes dalyvavome gyvojoje tradicijoje, o kartu ir patys buvome jos tęsėjai.

Vienas iš įsimintiniausių projekto renginių, sukviėtę didžiulį būrį bendruomenės – edukacija „Rasos žolinčius“. Edukacijos tikslas – prisiminti Rasos šventės papročius, sužinoti apie augalų gydomąsias galias, pristatyti pasiūtus Mažosios Lietuvos tautinius kostiumus ir kiekvienam edukacijos dalyviui nusipinti vainiką. Edukacija apjungė didžiulę Priekulės vaikų lopšelio-darželio bendruomenę. Edukacijai reikėjo pasiruošti. Kiekviena grupė turėjo išsirinkti augalą ir renginio metu jį pristatyti, parodyti kaip jis atrodo, papasakoti kokias gydomąsias savybes turi, kaip jį senovėje naudojo. Tėveliai atnešė didžiules puokštes lauko augalų iš kurių pynėme vainikus. Mokytojos pasipuošė Mažosios Lietuvos tautiniais kostiumais, kuriuos muzikos mokytoja lietuvininkų tarpe pristatė. Tautiniai kostiumai papuošė edukaciją suteikė etnografinio motyvo. Nupynę vainikus visi šokome ratelyje dainuodami liaudies dainas.

Kalendorinės šventės labai glaudžiai siejasi su žmogaus buitimi, metų laikų kaita. Šaltuoju laikotarpiu, kai pasibaigdavo žmogaus darbai laukuose, viskas persikeldavo į namus ir tada žmogus dirbdavo namūdinius darbus, taip turtindamas savo buitį. Vienas iš tokių darbų, kas laikydavo sodybose bites, būdavo žvakių liejimas. Biteles per vasarą sunešdavo medų, sulipdydavo vašką iš kurio žiemą buvo liejamos žvakės, kurios pasitarnaudavo visais žmogaus gyvenimo atvejais. Kad pedagogai galėtų susipažinti su žvakės „gimimu“, surengta edukacija „Žvakė globėja“. Užsiėmimų metu Šilutės Hugo Šojaus muziejaus Eglutės dvasinės kultūros centro edukatorė pristatė žvakės simboliką žmogaus gyvenime, kada ir kokių tikslu ji buvo ir yra degama, parodė kaip galima ją pasigaminti patiems, naudojant senovinį žvakė liejimo būdą. Liejamo vaško kvapas pasklido po visą salę, o besikeičiantis „gimstančios“

žvakės vaizdas leido pajusti kūrybos džiaugsmą, daiktų atsiradimo paslaptį ir ateinančio metų laikotarpio dvasią. Visi dalyvavę pedagogai nusiliejo po keletą žvakių.

Projekto metu vienas iš išsikeltų uždavinių buvo, kad vaikai ir darbuotojai turėtų galimybę išgirsti labai retą, tačiau atkurtą lietuvininkų kalbą. Bendradarbiaudami su Priekulės kultūros centro renginių organizatore Virgina Asnauskienė, surengėme vaikams edukaciją „Šv. Martynas“ „šišioniškių“ kalba. Virgina yra viena iš nedaugelių, kurie šią kalbą moka. Edukacijos metu lietuvininkų tarpe pasakota kas yra Šv. Martynas, kokia tai šventė, kada ji ir kaip yra švenčiama. Ugdytiniai kartu su mokytojais nejučia tapo teatralizuotos šventės-edukacijos dalyviais.

Baigiamasis projekto etapas, kuris išryškina Mažosios Lietuvos krašto tradicijas, užbaigia kalendorinius metus, tai adventas. Advento grožį nutarėme atskleisti pasitelkiant tradicijas ir kūrybiškumą. Lapkričio mėnesį surengėme respublikinę virtualią parodą „Advento vainikas“. Sulaukėme apie 150 dalyvių iš visos Lietuvos, kurie įvairiausiomis priemonėmis kūrė advento vainikus, juos dekoravo natūraliomis gamtinėmis medžiagomis. Parodos dalyviai šią senąją tradiciją puoselėjo savo įstaigose, pasakodami vaikams kokių tikslų šie vainikai buvo pinami, ką simbolizuoja kiekviena iš keturių žvakių ir kada jos buvo degamos. Ši, pirmiausia Mažojoje Lietuvoje paplitusi tradicija yra gyva, tęsiama iki šių dienų ir paplitusi po visą Lietuvą. Parodą galima pamatyti prisijungus nuoroda <https://www.facebook.com/groups/725089462392069>.

Klaipėdos rajono savivaldybės finansavimas šiam projektui leido įsigyti Mažosios Lietuvos 3 tautinius kostiumus pedagogams, kurių visiškai neturėjome. Labai svarbu, kad mokytojai jaustųsi oriai pristatydami savo krašto išskirtinumą mažiesiems ir tėvams. Tautinis kostiumas ugdo estetinį supratimą, krašto identiteto pažinimą, leidžia vaizdžiai pristatyti savo kraštą Mažąją Lietuvą.

Parengė Priekulės vaikų lopšelio-darželio
direktorius pavaduotoja ugdymui Giedrė Bakienė